

Warszawa, 17 czerwca 2019 r.

LIST OTWARTY

DO PREZESA RADY MINISTRÓW – PANA MATEUSZA MORAWIECKIEGO

DO MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI – PANA JANA KRZYSZTOFA ARDANOWSKIEGO

DO POSŁÓW I SENATORÓW

w związku z projektem ustawy o zmianie ustawy o organizacji niektórych rynków rolnych oraz ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi

Szanowny Panie Premierze,

Szanowny Panie Ministrze,

Szanowni Państwo – Posłowie i Senatorowie,

Od kilku miesięcy trwają prace nad zmianą ustawy dotyczącej organizacji niektórych rynków rolnych oraz przewagi kontraktowej, mającej na celu wzmocnienie pozycji polskiego rolnika w łańcuchu dostaw. Propozycja projektu ustawy, z którą zapoznaliśmy się z końcem maja 2019 r., budzi nasze duże obawy i wątpliwości, z uwagi na przyjęte w niej nierynkowe rozwiązania, które pogłębią istniejące nieprawidłowości i problemy w sektorze produkcji oraz przetwórstwa owoców.

Polskie sadownictwo i ogrodnictwo, jak również przetwórstwo, zderzają się obecnie z dynamicznie zmieniającymi się potrzebami rynku światowego, dla którego jesteśmy istotnym dostawcą półproduktów owocowych. Musimy mierzyć się z konkurencją krajów rozwiniętych, ale także takich, które aspirują do udziału w rynku, dzięki niskim kosztom produkcji. Aby sprostać współczesnym wyzwaniom rynku, niezbędna jest głęboka reforma polskiego sadownictwa i ogrodnictwa, która między innymi doprowadzi do specjalizacji produkcji z podziałem na produkcję owoców deserowych i owoców do przetwórstwa oraz zapewnienia wysokich europejskich standardów jakości i bezpieczeństwa.

Przedmiotowa ustawa nie pomoże branży sprostać wspomnianym wyzwaniom, natomiast jest próbą częściowego i chwilowego rozwiązania problemu niskich cen. Co więcej, poprzez gwarancję cen skupu może zachęcać do zwiększenia produkcji, pogłębiając jeszcze bardziej bieżące problemy związane z brakiem rynków zbytu na owoce deserowe i półprodukty.

Pragniemy zwrócić uwagę, że przyjęcie ustawy w proponowanym kształcie niesie za sobą konkretne konsekwencje, w szczególności:

1. Zagrożenia spowodowane wprowadzeniem w życie ustawy w trakcie sezonu

Większość producentów nie jest świadoma planowanych zmian, a tym bardziej nie ma wiedzy na temat szczegółowych warunków sprzedaży owoców do przetwórstwa. Wprowadzenie ustawy w środku sezonu doprowadzi do zamieszania i bardzo utrudni funkcjonowanie, zarówno producentów, jak i przetwórców. Efektem niedotrzymania warunków ustawy będą kary finansowe w wysokości nawet do 15% zapłaty za surowiec dla każdej ze stron. Szczególnie zagrożeni są tutaj mali i średni sadownicy oraz rodzinne gospodarstwa ogrodnicze.

2. Brak możliwości rzetelnej kalkulacji kosztów produkcji większości owoców przemysłowych, która ma być podstawą do ustalenia cen referencyjnych

Ponieważ nie istnieje wyspecjalizowana produkcja owoców przemysłowych, takich jak np. jabłka czy truskawki, to niemożliwe jest oszacowanie kosztów ich produkcji. Żaden instytut nie dysponuje danymi niezbędnymi do ich wyliczenia. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ogłaszając w drodze obwieszczenia ceny referencyjne, będzie opierał się bardziej na oczekiwaniach rolników niż na potwierdzonych danych.

Rzetelna kalkulacja kosztów produkcji owoców przemysłowych będzie możliwa w momencie powstania upraw dedykowanych wyłącznie do przetwórstwa, a nie w sytuacji przeznaczania do przerobu niższej jakości lub niesprzedanej części produkcji owoców deserowych.

3. Utrata konkurencyjności i rynków zbytu dla soków zagęszczonych i mrożonek, a w efekcie zmniejszenie popytu na owoce przemysłowe

Ogłaszane 2 razy do roku (do 15 VI i 15 XII) przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, referencyjne ceny skupu produktów rolnych nie będą mogły uwzględniać wszystkich warunków rynkowych, które nagle pojawią się w danym sezonie. W przypadku produktów sprzedawanych w dużych ilościach za granicę, np. soków zagęszczonych, finalną cenę w eksporcie kształtują ich relacje podaży i popytu na rynkach światowych. Po wejściu w życie ustawy, cena polskiego soku zagęszczonego zależeć będzie od sztywno narzuconej ceny skupu owoców, co uniemożliwi jej elastyczne kształtowanie i utrudni konkurowanie z tańszymi dostawcami, np. dynamicznie rozwijającym się rynkiem ukraińskim.

Ponadto, zagraniczna konkurencja, znając z dużym wyprzedzeniem koszty surowca, a przez to cenę produkowanego z nich soku zagęszczonego, przygotowuje korzystniejszą ofertę, która w szybkim czasie zmarginalizuje zapotrzebowanie na polski koncentrat w eksporcie. Zmniejszenie popytu na zagęszczone soki (obecnie produkujemy ich do 400 tys. ton rocznie) będzie równoznaczne ze zmniejszeniem popytu na owoce przemysłowe (przykładowo obecnie przemysł zagospodarowuje nawet do 60% produkcji jabłek, mimo że nie ma sadów przemysłowych), a to bezpośrednio przełoży się na pogorszenie sytuacji ekonomicznej zarówno małych, jak i większych gospodarstw sadowniczych.

Szanowni Państwo,

Apelujemy, aby miejsce odgórnej regulacji rynku, jaką wprowadza przedmiotowa ustawa, zajęły rozwiązania systemowe, przyjęte w oparciu o mechanizmy rynkowe. Zdajemy sobie sprawę, że problem jest ważny, a wielu interesariuszy oczekuje jego natychmiastowego rozwiązania, niemniej jednak uważamy, że wdrożenie nowych rozwiązań w pośpiechu skończy się nieuchronnym paraliżem

rynku, olbrzymimi stratami dla całej branży oraz bankructwami wśród małych i średnich producentów owoców i przetwórców.

Przemysł przetwórczy funkcjonuje w ścisłej symbiozie z producentami owoców. Poprawa sytuacji na rynku to temat istotny dla każdej ze stron, wymagający wzajemnej współpracy i samoregulacji branży, a nie rozwiązań nakazowych. Branża rolno-spożywcza rozwinęła się w ostatnim czasie dzięki różnym sprzyjającym czynnikom. Przyjęcie przedmiotowej ustawy doprowadzi polskich rolników i przetwórców do utraty znaczenia na rynkach europejskich i światowych. Raz utracona pozycja na rynku krajowym i w eksporcie będzie niemożliwa do odbudowania – już teraz na rynkach ukraińskim i mołdawskim nasila się konkurencja, z którą możemy skutecznie walczyć dzięki wysokiej jakości produktów oraz konkurencyjnej cenie.

Apelujemy do Państwa o rozważenie przytoczonych przez nas argumentów. Jednocześnie deklarujemy naszą gotowość do kontynuowania współpracy na rzecz wypracowania najlepszych rozwiązań dla polskiej branży rolno-spożywczej.

Z wyrazami szacunku,

Stowarzyszenie Krajowa Unia Producentów Soków

Unia Polskiego Przemysłu Chłodniczego